

Præfatio ad Casp. Bartheolæ de 9to

FRANCISCI
ARETINI DE
ACCOLTIS

COMMENTARIA
in Primam & Secundam Co-
dicis partem,
cum

18585

Additionibus D. Benedicti de Vadis
Forosempronienfis, & Summa-
riis D. Lucii Pauli Rho-
felli, denuo summo
studio casti-
gata.

LVGDVNI

1553

IACOBVS GRI-

pholus Lucinianensis

lectori.

N ULLI sit dubium (lector humanissime) si & bona quibus à natura sumus ornati, & verum optimum semina, quae mens nostra fouet, intelligeremus, quis sanctissime mortales omnes inter se iuncti naturali societate iuuerent. Verum cum vis mala consuetudinis tanta sit ut etiam innata quaedam muerat, & à natura nobis insita uirerentur: necesse est, humanam similitudinem, quam inter nos esse scribit Cicero, dissolu. Quo factum est, ut pro iniuria & pietate, omne genus uisorum inimicetur: & ratione suppressa quisq; pro acris libidine, & sua caecis crudelitate feratur. Ex quo quidem profecta est contagio quaedam, ut a mentes hominum inficiens, ut eorum cupidum aces à nulla iam eurypridine retar dentur. Atq; eo quidem cerè iam uentum est, nisi his sese furis aliquorum prudentia opposuisset, ut nullum quidem consistendum locum inuenire possent. Illi enim, quasi unde oris essent, agnoscentes, non ratione modo nisi sunt, qua se ab omni labore tuerentur, sed uniuersos etiam ad sanitatem reuocantes, sanxere leges, uel ipsam potius rationem scriptis expressere. Et autem lex (ut à doctissimis definitum esse refert Cicero) ratio summa, insita in natura, qua iubet ea quae faciendae sunt, prohibetq; contraria. Eadem ratio, cum est in hominis mente confirmata & confecta, lex est: itaque arbitrantur prudentiam esse legem. Quod cum ita sit, optimi illi legum latores à ratione ipsa, quam dicunt in natura inherere, similitudinem duxerunt, ad eamq; formam iura retulerunt. Quo cognito, miru uideri debet, cur in hanc potissimum disciplinam omni sane studio non omnes incumbamus: praesertim cum nil praestabilius sit (ut in primo de Legib. testatur Cicero) quam plane intelligi nos ad iustitiam esse natos: neque opinione, sed natura constitutum esse ius: quod si studio repetimus, & muerat, quibus à natura sumus affecti, in nobis ferme renouantur, & communis ueter nos uiuendi ratio, non sine integra beneuolentia & charitate, confirmatur. Namque quicquid aut est commodum, aut honestum, aut denique curum, id ipsum à iustitia quidem ipsa obiuuimus, in qua profectu sunt omnia nobis praesidia constituta. Hac itaque uirtute extirpantur ex hominum ingenijs tres illae pestes, quae omnia permiscunt, prorsusq; perdunt: Ira uidelicet, quae sola uisione sedatur. Auiditia, per quam nihil iam curum esse licet: & fada Voluptatum libido, animum effeminatrix. Atque in suas quidem sedes Clementia, humani aitis lumen: Abstinencia, uirtutis robur: cum quae perfectio est anima, Incegritas, Puritasq; ueluti possimmo reuertuntur. At omnia cum nequeat breuis haec epistola percurrere, esse mihi quidem perquam difficile uidetur, medum referre, sed partem habere gratiam prudentissimi illi, atque gratissimi hominibus, quorum sapientia optima uiuendi ratio nobis demonstrata sit. Verum si ad legum interpretes animum quoque referas, animaduertes, si quantum nos & ipsi uerum metiare, etiam illis te quam plurimum debere. Sed tanta est temporum peruersitas, tum ignorantia hominum, improborumq; perniciose negligentia grauiata est, ut quibus interim potius intelligatur, quam scriptoris ipsius sensus appareat. Quare in eas tenebras hic interpret, unum ex multis urbis Aetnae lumen, incidat, ut si reuixisset, haud facile se ipse potuisset agnoscere. At Pauli Rhodelli pietas, studiumq; in omnes sanctissime huiusce discipline amatores, talem & tantam iniuriam ferre non potuit. Quare FRANCISCUM à tenebris, quae (ut Veronensis poeta queritur) omnia beata deuorant, uendicauit: nec uerò haec non egisse satis esse dixit eius liberalitas, namque omnia quae uisa sunt in ordinem redexit, indiceq; per literarum seriem digesto, operis fronti apposuit. Quocirca (lector humanissime) non solum quales u prius fuerat, FRANCISCUM tibi restitutum ducas, at hilaritorem, cumulatoremq; quo fiet, ut ad bonam frugem facilius peruenias. Tu uerò aequo paciare animo, uel letare potius, hos commentarios huiusce industria egisse, qui mundiores per Paulum nostrum prodant. Vale, studiose lector, & Rhodelli tui labore, industriaq; perfrue: à quo etiam meliora sperare licet.

